

Voor de betrokkenen zijn die uitspraken natuurlijk van belang geweest maar onze algemene indruk is dat het zachtzinnig oordelen van de Eerste Raad de naam van het NVV in de eerste periode na de bevrijding niet ten goede is gekomen. Vele arbeiders lazen *De Waarheid* – in het communistische dagblad en de periodieken die van kleine groepen links van de CPN uitgingen, werd niet nagelaten er op te wijzen dat het NVV in de bezettingsjaren menige steek had laten vallen. Het zou vier jaar duren eer het NVV weer het vooroorlogse ledental had bereikt, maar het RKWV en het CNV hadden een jaar na de bevrijding al méér leden dan zij in het begin van de bezetting hadden gehad. Vooral het NVV onderzocht in die begintijd veel last van de EVC – het kon niet verhinderen dat deze vakcentrale in de herfst van '45 door het Wereldvakverbond werd erkend.

★

Benoorden de grote rivieren speelde zich na de bevrijding hetzelfde proces af als in het zuiden: talrijke arbeiders, ook katholieke¹, gaven zich als lid op van de EVC. Zij werd vooral in Amsterdam sterk onder de havenarbeiders, onder het gemeentepersoneel, bij de werven en in de overige metaalbedrijven. Daarbij had zij het voordeel dat zij veel steun ontving van sectie X (Sociale Zaken) van het Militair Gezag: die sectie vond het onbegrijpelijk dat de EVC niet onmiddellijk tot de Stichting van de Arbeid werd toegelaten. Ook Schermerhorn, die in die tijd de Stichting van de Arbeid binnenskamers ietwat laatdunkend 'het Gesticht van de Arbeid' placht te noemen, was er niet van overtuigd dat die

doelstellingen en de beginselen der vakbeweging . . . heeft geschaad, doch dat deze gedragingen in het verband van het gehele bestuursbeleid geen beslissende betekenis hebben en dat dit beleid, in zijn geheel beschouwd, intengedeel een belangrijke positieve bijdrage tot het nationaal verzet heeft gevormd.' A. J. C. Rüter heeft in zijn in '59 gepubliceerd werk *Rijden en staken. De Nederlandse Spoorwegen in oorlogstijd* terecht geconcludeerd dat de Eerste Raad 'op het verleden een verzet meende te kunnen projecteren dat van capitulatie tot bevrijding geleidelijk toenam' (p. 447) – in werkelijkheid was in de eerste twee bezettingsjaren in vrij vèrgaande mate gecollaboreerd en was vóór de Spoorwegstaking geen verzet gepleegd, behoudens tegen NSB-instanties.

¹ Het lidmaatschap van de EVC werd in maart '46 door het Episcopaat aan alle katholieken verboden.